



## Thema-nummer Vogels en bosstructuur

Het voor u liggende thema-nummer is een gezamenlijk initiatief van de Stichting Het Vogeljaar, de Stichting Kritisch Bosbeheer (postbus 72, 3500 AB Utrecht) en de Stichting Natuur en Milieu (Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht).

Ter verwezenlijking van dit thema-nummer heeft de redactie van 'Het Vogeljaar' C.J.M. van Berkel en R. Cosijn\*, bestuursleden van de Stichting Kritisch Bosbeheer, uitgenodigd om als gast-redactie de productie van dit thema-nummer op zich te nemen.

Het idee om tot uitgave van dit thema-nummer te komen is ingegeven door de doelstelling van de Stichting Kritisch Bosbeheer, die verkort luidt: 'Het drastisch terugdringen van de hoge graad van onnatuurlijkheid in een groot deel van de Nederlandse bossen en het bevorderen van het inheemse karakter, waarbij het ingrijpen door de mens uiteindelijk zo veel mogelijk achterwege wordt gelaten'. Hierin past het streven om zo veel als mogelijk natuurlijke processen in bossen ongestoord te laten plaatsvinden. Dit is naar de mening van de Stichting Kritisch Bosbeheer de beste garantie voor het behoud van de in bossen thuishorende soorten planten en dieren.

Er bestaan belangrijke verschillen tussen meer natuurlijke bossen en bossen waarin een op productie gericht beheer plaatsvindt. Deze verschillen vinden hun weerslag in de structuur van het bos. Hierbij moet worden gedacht aan bijvoorbeeld variatie in leeftijd en dikte van bomen, aan mate van afwisseling tussen dichtbegroeide en open plekken, aan af- of aanwezigheid van struiken, kruiden en dergelijke.

Veel onderzoek heeft al uitgewezen dat dergelijke structuurkenmerken van bossen een belangrijke invloed op het al dan niet voorkomen van vogelsoorten en van hun aantallen kunnen hebben.

In dit thema-nummer komt nu een deel van de resultaten van dit onderzoek onder de aandacht. Het eerste artikel is een inleiding, over historisch-geografische aspecten van de in Nederland voorkomende bosvogels. Hierin komen onder andere de invloed van de invoer van naaldbomen en de redenen waarom bijvoorbeeld ruigpoothoenders verdwenen zijn aan de orde.

Het tweede artikel behandelt de betekenis van de informatiefunctie van het bos en met name het verlies van die functie als gevolg van steeds sterkere toename van ingrijpen door de mens. Het derde artikel gaat in op het begrip vogelgemeenschap, de eigenschappen daarvan en de eigenschappen van een gebied, die de opbouw van een vogelgemeenschap bepalen.

Het vierde artikel behandelt de invloed, die vegetatiekenmerken op de samenstelling van vogelgemeenschappen hebben. Hierin zijn ook de resultaten verwerkt van een onderzoek naar de relatie bosstructuur en vogelbevolking, dat op initiatief van de Stichting Kritisch Bosbeheer, toen nog Landelijk Werkgroep Kritisch Bosbeheer, in 1978 in Hasbruch door het Rijksinstituut voor Natuurbeheer is uitgevoerd. Het vijfde en het zesde artikel geven hier concrete toelichtingen op.

In het vijfde artikel wordt, uitgaande van de bosstructuur, een specifiek aspect namelijk de invloed van het voorkomen van hollen belicht.

In het zesde artikel wordt, uitgaande van de vogels, een specifieke groep, de spechten, behandeld.

Tot slot volgt een evaluerend artikel, dat gericht is op de beheersconsequenties van een meer op natuurlijke ontwikkelingen gericht bosbeheer.

De redactie hoopt dat dit thema-nummer bijdraagt tot een verbreding van de kennis van de relatie tussen vogels en bosstructuur bij de lezers.

De Redactie.

\* C.J.M. van Berkel, tijdelijk werkzaam bij het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum en R. Cosijn, werkzaam als dienstplichtig gewetensbezwaarde bij de Vakgroep Boshuishoudkunde, Landbouwhogeschool, Wageningen.